

เรื่อง การสืบค้นอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาการผลิตกลางสาด
ของจังหวัดอุตรดิตถ์

The Identity Searching from Langsat Production Wisdom
to Create a Product and a Service Identity of Uttaradit Province

สงกรานต์ ฤงแก้ว
ยุพิน เกื่อนศรี
นิชาภา โมราถบ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ประจำปี 2561

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การสืบค้นอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาการผลิตยางสดเพื่อสร้างอัตลักษณ์สินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์ นี้ ผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ปีงบประมาณ 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นภูมิปัญญาการผลิตยางสดของจังหวัดอุดรดิตถ์และเพื่อค้นหาภูมิปัญญาเด่นของการผลิตยางสดจังหวัดอุดรดิตถ์ที่นำมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของสินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์

ขอขอบพระคุณปราชญ์ท้องถิ่นทั้งในอำเภอเมืองและอำเภอลับแล ที่สละเวลามาให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาการปลูกยางสดตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสืบค้นอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาการผลิตกลางสาตเพื่อสร้างอัตลักษณ์สินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์” เป็นการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้คือ 1) เพื่อสืบค้นภูมิปัญญาการผลิตกลางสาตของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อค้นหาภูมิปัญญาเด่นของการผลิตกลางสาตจังหวัดอุดรดิตถ์ที่นำมาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของสินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาการผลิตกลางสาต ในครั้งนี้ คือ แกนนำเกษตรกร แกนนำชุมชน ผู้นำชุมชน ที่ปลูกกลางสาตในเขตอำเภอเมืองและอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คณะวิจัยได้ประยุกต์มาจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นจากการค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดการวิจัย ประสพการณ์การทำงานในพื้นที่ ร่วมกับการสังเกตโดยตรง

จากการศึกษาการสืบค้นอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาการผลิตกลางสาตเพื่อสร้างอัตลักษณ์สินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในอำเภอเมืองและอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ข้อมูลภูมิปัญญาที่มีความโดดเด่นเกี่ยวกับการปลูกกลางสาตของชาวสวน คือ ภูมิปัญญาด้านประเพณีและพิธีกรรม ภูมิปัญญาด้านอาหาร ภูมิปัญญาด้านการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาเกี่ยวกับผู้ผลิตเชิงวัฒนธรรม (culture producer) ภูมิปัญญาเกษตรกรด้านการออกแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นเรือนชั้น และภูมิปัญญาการเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมในแต่ละเรือนชั้น หรือวนเกษตร (Agro forestry) จะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาเหล่านี้มีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่สามารถส่งเสริมให้เป็นอัตลักษณ์ของสินค้าและบริการของจังหวัดอุดรดิตถ์ ในด้านการเพิ่มมูลค่าได้ ซึ่งสามารถสรุปเป็นภาพรวมของภูมิปัญญาการปลูกกลางสาตได้ว่าเป็น “ผลไม้จากป่า รุกขเทวดา เลี้ยง” หมายความว่า การปลูกกลางสาต ต้องอาศัยองค์ความรู้อย่างชาญฉลาดในเรื่องการคัดเลือกหรือดัดแปลงปัจจัยที่ช่วยเกื้อหนุนให้การผลิตเพื่อการประกอบอาชีพนั้นเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

The Identity Searching from Langsat Production Wisdom to Create a Product and a Service Identity of Uttaradit Province

Abstract

The purpose of this research aimed to explore and to find the outstanding wisdom of Langsat production, Uttaradit province for creating the identity of goods and services in Uttaradit Province.

The main contributors to this research on wisdom of langsat production were 20 people who were farmer leader, community leaders, which grow langsat in Muang District and Lab Lae District by specific selecting.

The tools used in this study which the research team applied from the concept theory and research papers were structured interview and group recordings which created from research related papers based on the research framework, working experience in the area and observe directly.

From the research and qualitative data collection found that the outstanding wisdom about growing langsat were cultural traditions wisdom, food wisdom, the wisdom of living in the natural environment, wisdom of cultural producers, wisdom of land use shade design, and the wisdom of choosing the right kind of plants in each floor or Agroforestry. It was evident that these wisdoms had a unique identity of local which can promote to be the identity of goods and services in terms of value adding. This can be summarized as an overview of the langsat Planting Wisdom that “Fruit from the forest which take care by goddess.” This means growing langsat must rely on knowledge wisely In selecting or modifying factors that support effective production.

สารบัญ

บทที่	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์.....	11
บริบทการปลูกกลางสาตในจังหวัดอุตรดิตถ์.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	22
วิธีการศึกษาวิจัย.....	22
ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	23
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	24
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	25
ตอนที่ 1 ภูมิปัญญาการผลิตกลางสาตในจังหวัดอุตรดิตถ์.....	25
ตอนที่ 2 เพื่อค้นหาภูมิปัญญาเด่นของการผลิตกลางสาตจังหวัดอุตรดิตถ์ที่นำมา สร้างเป็นอัตลักษณ์ของสินค้าและบริการของจังหวัดอุตรดิตถ์.....	33
5 สรุป อภิปรายผล.....	35
สรุปผลการวิจัย.....	35
อภิปรายผลการวิจัย.....	37
ข้อเสนอแนะ.....	38
บรรณานุกรม.....	39

สารบัญ(ต่อ)

ภาคผนวก	40
ภาคผนวก ก	41
ภาคผนวก ข	46
ภาคผนวก ค	50